

Standpunt kader uitbreiding studieomvang

Goedgekeurd op de Algemene Vergadering van 6 december 2012

INHOUD

1. Situering.....	1
2. Algemene aandachtspunten.....	2
Wenselijkheid uitbreiding studieomvang	2
Participatie van studenten.....	2
Financiering en sociale implicaties.....	2
Duidelijke communicatie	3
3. Specifieke elementen.....	3
Onderzoeksmaster.....	3
Lerarenopleiding	3
Grote variatie aan opties	3
90 studiepunten master.....	4
Vermindering studieomvang	4
Procedure.....	4
Gezamenlijke indiening	4
Periodiciteit.....	5
Start verlengde opleidingen.....	5
4. Conclusie	6

1. SITUERING

Afgelopen maanden hebben vertegenwoordigers van de universiteiten en het ministerie van onderwijs een discussienota geschreven over de uitbreiding van de studieomvang. De bedoeling was een globaal kader te creëren waaraan het volgens de Vlaamse Regering nog ontbrak.

VVS ziet in deze discussienota echter niet het beloofde globale kader. De principes van de uitbreiding van de studieomvang worden in deze nota helemaal herschreven, maar het omringende kader blijft vaag. Bovendien zijn de studenten niet in eerste lijn betrokken geweest bij dit overleg. Dat betreft VVS ten zeerste. Toen in juni 2012 alle aanvraagdossiers afgekeurd werden bij gebrek aan globaal kader, gebeurde dat voornamelijk op basis van argumenten die de studenten al jarenlang naar voren schuiven. Het is dan ook een blamage vervolgens de studenten niet rechtstreeks te betrekken in gesprekken die oplossingen moeten brengen. Wij willen serieus genomen worden als gesprekspartner in eerste orde. De vaststelling is nu dat er een discussienota voorligt die veel vraagtekens oproept.

2. ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN

WENSELIJKHEID UITBREIDING STUDIEOMVANG

VVS vindt het **positief** dat de discussienota een aanleiding geeft **de fundamentele vraag te stellen voor welke opleidingen de uitbreiding van de studieomvang écht nodig is**. Sommige opleidingen stapten al te snel mee in het verhaal van masteruitbreiding, om welke reden dan ook, zonder dat de nood daartoe bij de studenten leefde. Het is nu zaak te kijken waar dat het geval was, en die dossiers uit te sluiten. Er moet een duidelijke noodzaak zijn om de studieduur van een opleiding uit te breiden en de kwaliteit mag hierbij alleen verbeterd worden. Voor de dossiers waarvan het nut echter wel aangetoond is, is VVS wel een voorstander van de uitbreiding.

Anderzijds hoopt VVS dat er in het kader een **gezond evenwicht wordt gevonden tussen de onderwijskwaliteit en maatschappelijke noodzaak enerzijds en het kostenplaatje anderzijds**. Het systeem mag niet zo herwerkt worden tot een bundel voorwaarden die leiden tot een geheel dat financieel zo voordelig mogelijk is. Zowel de onderwijskwaliteit, haalbaarheid en noodzaak moeten de belangrijkste criteria zijn.

PARTICIPATIE VAN STUDENTEN

VVS betreurt dat studentenparticipatie in eerste lijn zo goed als afwezig blijft in dit dossier. VVS pleit dan ook voor een rechtstreekse **studentenafvaardiging** tijdens de volgende fasen van dit proces. Studenten zijn tenslotte ervaringsdeskundigen en hun inbreng is onontbeerlijk. VVS wil dat de beloften tot studentenparticipatie (oa. studentenmenging in het aanvraagdossier) verwezenlijkt worden en de studenten op elk niveau van het beslissingsproces inspraak krijgen.

FINANCIERING EN SOCIALE IMPLICATIES

VVS wil **financiële en sociale waarborgen** die de **onderwijskwaliteit** bij een uitbreiding van de studieduur **veilig** stellen. Er dient rekening gehouden te worden met de gevolgen voor het onderwijs, de sociale voorzieningen en infrastructuur. “Uitbreiden zonder investering is geen optie” staat er letterlijk in de nota. Zonder verdere specificering, voor het Vlaamse niveau noch de instellingen. Van extra Vlaamse middelen is er geen sprake: de financiering waarvan sprake is gewoon de toepassing van het financieringsdecreet. “Gevolgen voor de verdelingen van middelen voor studentenvoorzieningen en de toekenning van studietoelagen” staat er letterlijk. Welke die gevolgen zijn en hoe groot wordt niet verklaard. Hier moet duidelijkheid over bestaan en oplossingen voor gevonden worden, voor de studieduurverlenging van start gaat.

Het lijkt VVS **bijna onmogelijk de onderwijskwaliteit te garanderen zonder extra middelen te voorzien**. De voorgestelde financiering door de integratiemiddelen lijken geen soelaas te bieden, aangezien die middelen nodig zijn om de integratie te laten slagen. Als we het hebben over financiële middelen uit de invoering van een brede bachelor moet er eerst duidelijk gediscussieerd worden of we daar echt voor willen gaan voor we deze optie kunnen overwegen.

DUIDELIJKE COMMUNICATIE

VVS wil oproepen tot duidelijkere communicatie naar alle partijen toe. Het is het recht van de faculteiten, departementen en hun studenten om te weten waar ze aan toe zijn en wat er precies miste in hun dossier om niet goedgekeurd te worden, ondanks positief advies van de erkenningscommissie.

3. SPECIFIEKE ELEMENTEN

ONDERZOEKSMASTER

Een belangrijk kenmerk van deze onderzoeksmaster, zou een selectieve instroom zijn. Als de **finaliteit** van deze master gericht is op **doctoraatstudenten**, kan VVS de vraag om selectiviteit begrijpen. Immers, voor deze hoogste academische graad mag een zeker kwaliteit geëist worden. Bovendien zijn de doorgroeimogelijkheden beperkt. Echter, **VVS vreest** in dit geval **voor het ontstaan van een masterlandschap op twee snelheden**, indien deze tweejarige onderzoeksmaster zou bestaan naast een klassiek eenjarig traject. Wij betwijfelen ten zeerste of het realistisch is om te stellen dat studenten uit de eenjarige master evenveel kans maken op een doctoraat, laat staan op een doctoraatsbeurs.

Als de onderzoeksmaster ook een **uitstroom naar de arbeidsmarkt** beoogt, is de **selectie** voor VVS zeker niet wenselijk. Het aantal beschikbare plaatsen is in dit geval namelijk niet zo beperkt en selectiviteit is dan ook **niet te verantwoorden**. VVS staat echter zeker open voor een piste met dergelijke uitstroom.

Selectiviteit lijkt ons dus hoe dan ook niet door te voeren zonder pijnpunten. Er moet in ieder geval nog goed nagedacht worden over de concrete invulling van een dergelijke onderzoeksmaster vooraleer we ten gronde verder kunnen debatteren over deze punten.

LERARENOPLEIDING

Voor VVS moet in iedere opleiding een ingedaalde optie lerarenopleiding worden ingebouwd. Het is dan ook zeer belangrijk dat ook dit onderdeel **in het debat opgenomen wordt**. Een eenduidig systeem met een eenjarige vakinhoudelijke master, een tweejarige master of research en een tweejarige master of education - voor opleidingen die brood zien in dat laatste - is een piste die onderzocht moet worden.

GROTE VARIATIE AAN OPTIES

VVS wilt **duidelijkheid** naar alle partijen toe. Een wildgroei aan opties kan verwarrend zijn voor zowel de studenten als de arbeidsmarkt en is dus niet wenselijk. Het spreekt ook tegen de trend van rationalisatie die in het Vlaamse onderwijslandschap blijft aanhouden. VVS is niet tegen een grote variatie aan opties, maar duidelijkheid en structuur moeten hierbij in gedachten gehouden worden.

90 STUDIEPUNTEN MASTER

VVS vindt het **positief** dat de mogelijkheid van het inrichten van een master van 90 studiepunten opnieuw wordt aangestipt in deze nota. Het creëert een alternatief voor die opleiding waar een master van 120 studiepunten niet mogelijk is. In een erg theoretische master zou een uitbreiding met 30 studiepunten bijvoorbeeld zijn nut kunnen hebben onder de vorm van bijvoorbeeld een stage of andere manieren van professionele differentiatie.

De oorsprong van het idee, de concrete uitwerking en de praktische haalbaarheid moeten echter **verhelderd worden** vooraleer VVS zich hier helemaal kan over uitspreken. Ook in dat proces is het cruciaal dat de studenten nauw betrokken worden.

Er moet een uitdrukkelijke en expliciete vraag komen vanuit het kabinet om mogelijke alternatieven zoals een verlengde master van 90 studiepunten **verplicht uit te werken**. De praktische uitwerking van dit idee moet eerst gekend zijn, voor VVS hier verder kan op ingaan. Op basis daarvan kan dan gekozen worden voor de beste optie(s) voor elke opleiding.

VERMINDERING STUDIEOMVANG

VVS vraagt zich af **waar dit idee vandaan komt**. Was het doel van dit kader niet om de eenjarige masters uit te breiden, niet om de reeds bestaande tweejarige masters in vraag te stellen? Uit een onderzoek van LOKO blijkt dat de studenten in kwestie 120 studiepunten cruciaal vinden om degelijk gevormd te raken. Voor pedagogiek en psychologie geldt in Leuven zelfs dat er een eenjarig traject bestaat, respectievelijk de master in educatieve studies en een verkorte master voor psychologie. Het argument van de Nederlandse situatie dat wordt aangehaald voor de studieduurvermindering van psychologie is trouwens onterecht. In Nederland zijn ze al jaren aan het ijveren om naar een tweejarig traject te gaan, de specifieke situatie in Nederland laat dat voor nu gewoon niet toe.

Indien ook deze masters in vraag gesteld worden, moet hier een ander, **specifiek debat** rond gevoerd worden. VVS vindt dat als de instellingen **gegronde motivaties** moeten indienen voor de uitbreiding van de studieomvang, het de taak is van degene die de vermindering van de studieomvang wilt aangaan om ook zo'n dossier voor de dag te leggen. Ook in dat proces moeten de **studenten gehoord worden**.

PROCEDURE

GEZAMENLIJKE INDIENING

VVS vindt het **positief dat het standpunt van de studenten zal gehoord worden** in het aanvraagdossier. Men moet er wel op letten dat dit op een structurele manier gebeurt. De studenten moeten zich kunnen uitspreken over alle aspecten

van het dossier, zoals noodzakelijkheid, inhoud en haalbaarheid. Bovendien moeten ze ook hun eigen participatie in het proces zelf kunnen beoordelen: kregen de studenten voldoende inspraak.

Het **discussiepunt** bij uitstek is hier echter het **geografische aspect**. Er ex ante van uitgaan dat niet elke finaliteit in elke instelling wordt aangeboden druist in tegen het toegankelijker maken van het hoger onderwijs en het belang van het oriëntatieproces dat reeds start in het/de laatste ja(a)r(en) van het middelbare onderwijs. Vele betrokkenen – ouders en studenten – zullen de studiekeuze namelijk blijven baseren op geografische nabijheid – zij het om financiële, situationele of andere redenen. Er moet wel voor gewaakt worden dat kleine en middelgrote instellingen niet onder druk van de groten verplicht worden een heel gamma aan anderhalf-/tweejarige masters aan te bieden, terwijl ze dat financieel of op gebied van capaciteit niet kunnen bolwerken.

PERIODICITEIT

De discussienota stelt voor om aanvraagdossiers, die een negatief advies krijgen, een wachtperiode van drie jaar op te leggen vooraleer de opleiding een nieuw dossier mag indienen. VVS begrijpt waarom die maatregel voor periodiciteit er komt, namelijk de onbezonnen jaarlijkse stortvloed aan aanvraagdossiers in het verleden. Het blijft weliswaar de vraag **wat een uitstel van drie jaar rechtvaardigt**. Als een dossier maar nipt afgekeurd wordt, op basis van enkele randvoorwaarden, lijkt uitstel niet verantwoord. Ook als een opleiding reeds het volgende jaar een degelijk dossier klaar heeft, duurt een uitstel van drie jaar wel zeer lang.

START VERLENGDE OPLEIDINGEN

De invoerdatum van het nieuwe mastertraject is een oud zeer. Het is dan ook **positief** dat de discussienota zich definitief, in navolging van de VLIR, uitspreekt voor **een rollende invoer**. Studenten zullen voor de aanvang van hun bacheloropleiding weten hoe groot de aansluitende master is. Verder is het positief dat het veelgebruikte argument “internationale vergelijkbaarheid” beter onderbouwd moet worden. Er moet op gelet worden dat in de aanvraagdossiers niet selectief omgesprongen wordt met voorbeelden: enkel een systematische vergelijking mag hier doorslaggevend zijn.

4. CONCLUSIE

Het kader dat in december wordt uitgewerkt mag geen consolidering of resultaatsverbintenis worden naar de gevraagde modellen maar moet een duidelijke toekomstvisie op het hoger onderwijs bevatten met aandacht naar wat goed is en beter kan en niet naar wat moet in het licht van buitenlandse modellen. Een geloof en realistisch inzicht in eigen kunnen is beter dan een control paste verhaal.

VVS eist:

- structurele **inspraak** van de studenten bij het tot stand komen van die toekomstvisie op alle niveaus
- duidelijkere **communicatie** naar alle actoren toe over zowel nieuwe de nieuwe voorstellen (een onderzoeksmaster, een 90 studiepunten master,...) als over de reden van afkeuring van de dossiers
- **voldoende financiering** om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs in Vlaanderen te garanderen
- oog voor **duidelijkheid** van het hoger onderwijs landschap
- ruimte voor **debat** en verdere praktische en inhoudelijke uitwerking van nieuwe voorstellen